

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยขอสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีที่สังกัด

สมมติฐานการวิจัย

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีที่สังกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งสิ้น 3,045 คน แบ่งเป็นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีจำนวน 1,752 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 1,293 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ในการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 353
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทปลายปิด (closed form) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ มีค่า

ความเที่ยงตรงของข้อคำถามรายข้อระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 353 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียง 3 อันดับได้ดังนี้ การมุ่งสัมพันธ์ การมุ่งงาน และการมุ่งประสิทธิผล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการมุ่งงาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกคือ การส่งเสริมบุคลากรให้ได้เข้ารับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดวิสัยทัศน์หรือพันธกิจในการบริหารสถานศึกษา และมีปฏิสัมพันธ์กับครูในการบริหารงาน ส่วนค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ การนิเทศการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา

2. ด้านการมุ่งสัมพันธ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกคือ การจัดสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานให้น่าอยู่ ร่มรื่น การเป็นผู้ที่เปิดเผยตนเองต่อบุคคลอื่น และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อครู และบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ การสร้างมิตรภาพที่ดีต่อครูทุกคนอย่างเสมอภาค

3. ด้านการมุ่งประสิทธิผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรกคือการสร้างจิตสำนึกให้ครูในสถานศึกษาต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกัน และการบริหารงานไม่เน้นการควบคุม แต่คอยช่วยเหลือเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย การเปิดโอกาสให้ครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดการศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย ได้แก่ การแบ่งงานให้ทุกคนปฏิบัติได้อย่างชัดเจน และเป็นที่ยอมรับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการมุ่งสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมุ่งงานและการมุ่งประสิทธิผล มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน
2. จำแนกตามอายุ อายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมุ่งงาน ด้านการมุ่งสัมพันธ์ และด้านการมุ่งประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน
3. จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมุ่งงาน ด้านการมุ่งสัมพันธ์ และด้านการมุ่งประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน
4. จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
5. จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายด้านการมุ่งงาน การมุ่งสัมพันธ์ และการมุ่งประสิทธิผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประเภทศึกษาลพบุรีที่สังกัด ครูมีความพึงพอใจต่อแบบผู้นำของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการมุ่งงาน การมุ่งสัมพันธ์ และการมุ่งประสิทธิผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

1. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมุ่งสัมพันธ์ การมุ่งงาน และการมุ่งประสิทธิผล โดยค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้น่าอยู่ ร่วมรื้อฟื้น ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ มีปฏิสัมพันธ์กับครูในการบริหารงาน สร้างจิตสำนึกให้ครูต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในการจัดการศึกษาและบริหารงานแบบไม่เน้นการควบคุม แต่คอยช่วยเหลือเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุวรรณ ธิรสัตยวงศ์ (2541, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการของครู อาจารย์ เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ครู อาจารย์มีความต้องการพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ แบบมุ่งงานและสอดคล้องกับผลการวิจัยของวาสนา มะณีเรือง (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

จรัสศรี หนูเผือก (2552, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา อำเภอปากเกร็ด พบว่าบุคลากรมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า แบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างแท้จริง ควรที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะให้ความตระหนักและพัฒนาตนเองในการใช้แบบผู้นำที่เหมาะสมกับสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่เสมอ

2. จากผลการเปรียบเทียบในภาพรวม ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความพึงพอใจต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของวันเพ็ญ ชลนาศูวรรณ (2549, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความต้องการของครูต่อแบบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสตรี โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 และเขต 2 มีความพึงพอใจต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง จะมีสภาวะแวดล้อม ความพร้อมในทรัพยากรการบริหาร และมีประสิทธิผลทางการจัดการศึกษามากกว่าในเขต 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีผลทำให้ครูมีความพึงพอใจต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับลูเนนเบอร์ก และออนสไตน์ (Lunenburg, & Ornstein, 2008, p. 141) กล่าวถึงแนวความคิดของเรดดิน (Reddin) ที่กล่าวว่า การจะใช้แบบผู้นำทั้ง 3 แบบให้บรรลุประสิทธิผลทางการบริหารนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักเลือกใช้แบบผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตามสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ และ สัมมา รัตนชัย (2556, หน้า 76) ได้กล่าวเสริมแนวความคิดดังกล่าวว่า การมุ่งงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมผู้นำที่มุ่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้าใจในการดำเนินงานตามนโยบาย มีการติดต่อสื่อสาร การประสานงานเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานได้ผล และสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การมุ่งสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมผู้นำที่แสดงถึงความเป็นมิตร มีความไว้วางใจ เชื่อใจ สนับสนุนกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และการมุ่งประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมผู้นำที่มุ่งให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้และผู้ร่วมงานพอใจ โดยยึดสถานการณ์เป็นหลัก ถ้าสถานการณ์เหมาะสม พฤติกรรมผู้นำก็จะมีประสิทธิผลมาก ถ้าหากสถานการณ์ไม่เหมาะสม พฤติกรรมผู้นำก็จะมีประสิทธิผลน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในแบบมุ่งสัมพันธ์ เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ แบบมุ่งงาน และแบบมุ่งประสิทธิผล ตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการแสดงพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์เป็นอันดับแรก โดยเป็นผู้ที่เปิดเผยตนเองต่อบุคคลอื่น สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษาและกับบุคคลทั่วไป จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ร่มรื่น น่าอยู่ และปลอดภัย มีความเสมอภาค ประเมินผลงานและคุณภาพของการปฏิบัติงานอย่างกัลยาณมิตร ในขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงานและแบบมุ่งประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ สร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และผู้บริหารสถานศึกษาคอยช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกคนปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี โดยการศึกษาข้อมูลเชิงลึกที่นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น ใช้การสังเกตหรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี